

ДОКЛАД

Мониторинг на прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция – 2018 г.

Въведение

По силата на подписаното през 2010 г. *Споразумение за сътрудничество и координиране на работата на териториалните структури на органите за закрила на детето при случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и при кризисна интервенция*, органите за закрила на детето на национално и местно ниво са ангажирани с прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция (за краткост наричан Координационен механизъм – КМ). Сключеното споразумение е в изпълнение на чл. 6а от Закона за закрила на детето (ЗЗДет.).

Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) в партньорство с Министерство на вътрешните работи (МВР), Агенцията за социално подпомагане (АСП) и Областните администрации (ОА) ежегодно извършва мониторинг на прилагането на Координационния механизъм.

Мониторингът се извършва по утвърдена методология и сравними индикатори, което позволява да се проследи изпълнението, да се оцени ефективността на работата, да се очертаят проблемните въпроси, свързани с оптимизация на взаимодействието и подхода от страна на различни български институции при предприемането на съгласувани действия във всеки конкретен случай на насилие и злоупотреба с дете.

За първи път от 2018 г. ДАЗД въведе електронно отчитане на информацията чрез информационни карти, които се попълват онлайн чрез регистрация на сайта на Агенцията. Областните структури изпращат до всички задължително представени институции в междуведомствения екип на местно ниво: Дирекциите „Социално подпомагане”, Районните управления на МВР и общините, като данните се обобщават на областно ниво от Регионалните дирекции за социално подпомагане, Областните дирекции на МВР и Областните администрации. ДАЗД, като институция с координираща функция, обобщава и анализира резултатите на национално ниво. Тази организация за събиране и обобщаване на информация, приета от предходните години, се запазва и за 2018 г.

Този подход е приет, като се отчитат функциите на всяка от ангажираните структури, за да се изследва изпълнението на утвърдения механизъм за взаимодействие и да се изведат препоръки за подобряване на работата и сътрудничеството на институциите и организациите на местно ниво при случаи на деца жертви на насилие или в риск от насилие. Въвеждането на електронното отчитане има за цел да минимизира и предотврати евентуални неточности, грешки, закъснения в подаването на информацията и същевременно да улесни институциите в тяхната работа в съзвучие с настъпващите промени и дигитализация на съвременното общество.

Настоящият доклад включва описателен анализ на данните, очертава идентифицираните проблемните области, съдържа препоръки за оптимизация и подобряване на взаимодействието при работата по случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, за взаимодействие при кризисна интервенция и, където е необходимо, съпоставя данните за 2018 г. с тези за периода 2016-2017 г.¹

---

¹ Със списъка на използваните съкращения може да се запознаете на последната страница на настоящия доклад

I. ДАННИ И РЕЗУЛТАТИ

На територията на страната са създадени и функционират мултидисциплинарни екипи (МЕ) на местно ниво по прилагане на КМ. На база на информацията подадена от анкетираните се посочва, че при проучването на сигнала и последващата работа по случая, те партнират добре помежду си в екипите. Според получените резултати от всички анкетираните е видно, че на местно ниво има създадени 267 такива екипа за работа по КМ, които работят по приети и действащи правила и процедури за взаимодействие. Задължителните и алтернативните участници в екипите са определени в Споразумението за КМ. (Фиг. 1)

Данни за проведени срещи на мултидисциплинарните екипи

Проследяването на данните на регионален принцип дава информация, че най-много срещи на МЕ са проведени в областите Пазарджик (147), Пловдив (136), София-област (97), Благоевград (94), Велико Търново (89), Враца (76) и Бургас (67). Прави впечатление, че екипите в София-град имат проведени сравнително малко екипни срещи, предвид числеността на населението и броя на екипите (9 екипа, 34 екипни срещи).

По данни на РДСП на АСП през изминалата 2018 г. са проведени общо 1 469 екипни срещи, данните от ОД МВР сочат 1 210 срещи, а по информация на ОА срещите са 1 396. От разминаването в тези данни става ясно, че институциите не водят еднаква статистика. За целите на анализа се използват данните, подадени от РДСП, предвид тяхната най-пряка ангажираност с разглеждания проблем. Трябва да се отбележи и известното забавяне в предоставянето на информация, което затрудни и забави аналитичната работа.

Фигура 1. Ангажирани институции

Екипите провеждат срещи по процедурни въпроси, при първоначално постъпване на сигнала и при проследяване и конкретна работа по случаи. От представената информация за 2018 г. става ясно, че взаимодействието между експертите, членове на екипите, продължава да не е на достатъчно добро ниво, предвид разминаването на посочените данни от тях. Същият извод е отразен и в мониторинговия доклад за 2017 г.

Задължително представените в МЕ институции (ДСП, кмет на община и РУ на МВР) имат отговорности по отношение на всеки един конкретен казус, но представянето на данните не е уеднаквено и това възпрепятства правилното адресиране на превантивни мерки, касаещи рисковите деца и семейства. Несъответствието в подадената информация затруднява създаването на адекватни политики на местно ниво по отношение на целевата група и вероятно се дължи на обстоятелството, че различните институции по различен начин оформят и водят регистрите си, което води до това разминаване.

През 2018 г. екипите на местно ниво са провеждали срещи както при първоначалното постъпване на сигнали, така и за проследяване на работа по случаи. Организираните са също срещи, насочени към изясняване на различни процедурни въпроси. При обработване на данните се забелязва, че най-голям брой срещи са осъществени при първоначално постъпване на сигнала. Това обстоятелство се наблюдава и в предходните години. При общ брой от 1 177 срещи при първоначално постъпване на сигнали, само 274 са последващите проведени срещи за проследяване и работа по случаи. Съгласно подадената информация от ОД МВР, са проведени общо 977 първоначални срещи, а съгласно областните администрации – 1 046 срещи. Тук отново има разминаване при отчитане на данните между отговорните институции. По отношение на броя проведени срещи по проследяване и работа по случаи, данните на МВР съвпадат с тези на РДСП. При областните администрации посочените числа са 215 срещи. Това е показателно, че има необходимост от уеднаквяване на методите за събиране на информацията на отговорните институции.

Данни за обработените сигнали за насилие на деца

Сигналите и случаите на насилие са разпределени по-долу по източник на сигнала, вид и източник на насилието, както и по пол и възраст на детето. Според обобщената информация от РДСП, през 2018 г. МЕ са разгледали общо 1 414 сигнала.

- ***Сигнали за насилие според източника на сигнала***

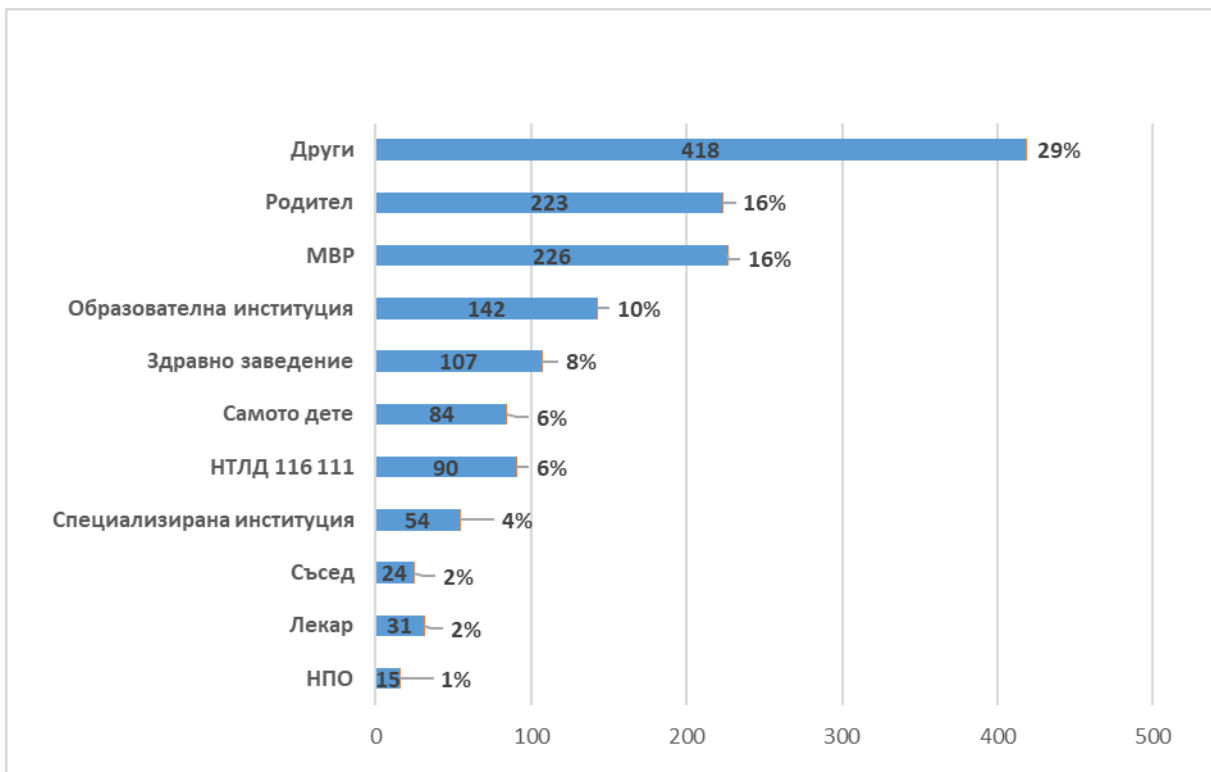
Водещо място заемат сигналите, подадени от МВР (226 бр.), както и тези, подадени от родители (223 бр.). Сигналите от съсед са 24 бр. От Националната телефонна линия за деца 116 111 през 2018 г. са отчетени по-малко сигнали, по които се е свиквал КМ – 90 бр., в сравнение с 2017 г. – 125 бр. През последната година се отчита намаляване на сигналите, подадени от родители – 223 бр., в сравнение с 2017 г. – 282 бр.

Сигналите, получени от здравни заведения през 2018 г. (107 бр.), са повече в сравнение с 2017 г. (76 бр.). Както и в предходните години, остава изключително нисък относителният дял на сигналите, подадени от личните лекари на децата – 31 бр. При образователните институции, включително и РУО се наблюдава спад спрямо 2017 г., когато сигналите са били 173 бр., докато през 2018 г. те са 142 бр. Този факт предизвиква загриженост, тъй като лекарите и учителите са в кръга на доверие на децата и по-лесно могат да различават формите на насилие, които външни хора е по-трудно да констатират и съответно да сигнализират отговорните институции. Постъпилите през 2018 г. сигнали от специализирани институции за деца (ДДЛРГ и ДМСГД) са 54 бр.

Сигналите, получени от самите деца станали жертви на насилие, са сравнително малко – едва 84 бр. за 2018 г. Може да се предположи, че децата не се чувстват достатъчно подкрепени, или не познават в достатъчна степен правата си и възможностите за закрила в случаите на насилие.

Значително е нараснал броят на сигналите, постъпили от други източници – от нула за 2017 г. на 418 сигнала за 2018 г., което може да бъде разчетено като знак, че обществото ни става по-чувствително към случаите на насилие и все повече стават лицата, които поемат задължението си като граждани и професионалисти към опазване на правата на децата съгласно ЗЗДет. Най-малко подадени сигнали има от НПО, едва 1% – 15 бр., за сравнение през 2017 г. са подадени 38 сигнала (Фиг. 2).

Фигура 2. Източници на сигналите за деца в риск, по които са работили мултидисциплинарните екипи

- **Сигнали по видове насилие**

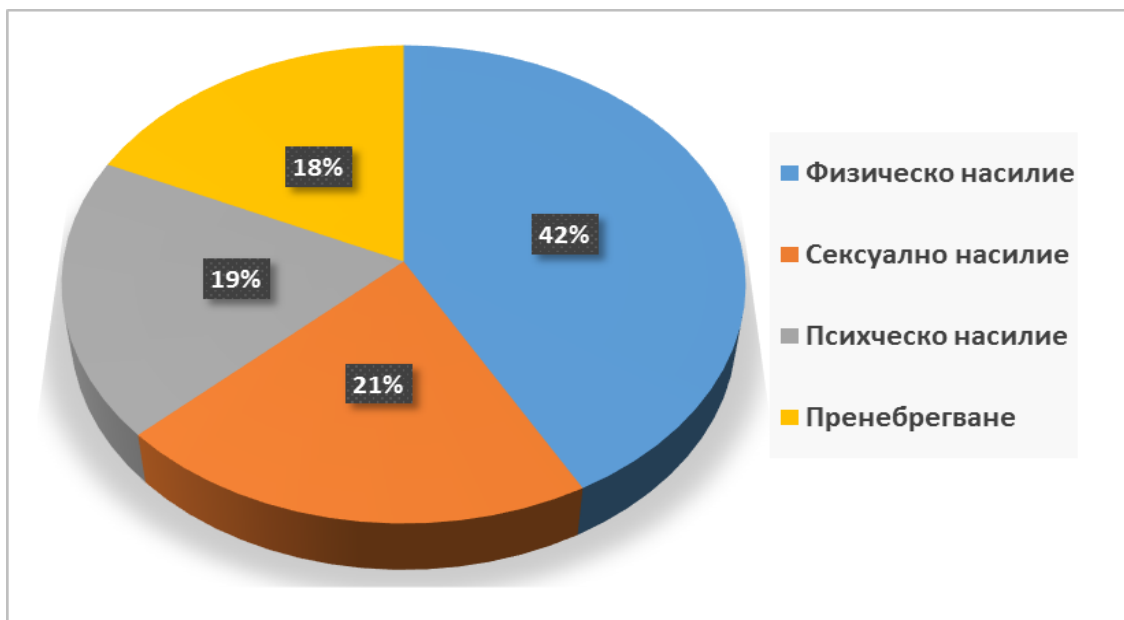
През последните години отчитаме увеличение на броя на сигналите, разгледани от МЕ според вида насилие (за сравнение през 2016 г. са разгледани общо 1 044 сигнала, през 2017 г. – 1 399, а през 2018 г. – 1 402). Трябва да се има предвид, че при данните за случаите по вид насилие са отразени и сигналите за едно и също дете, получени от различни източници, както и данните за повече от един вид насилие спрямо едно и също дете.

Както и в предходни години като вид насилие е най-разпознаваемо физическото насилие, а най-малко сигнали се подават за пренебрегването като вид насилие.

В периода 2016 – 2017 г. почти половината от всички подадени сигнали, по които се е събирал МЕ, се отнасят до физическо насилие – 41%, като същото се отчита и за 2018 г., но процента е 42%. За 2018 г. следват сигналите, свързани със сексуално насилие (21%) и тези отнасящи се до психическо насилие (19%). В 18% от случаите сигналите се отнасят до

пренебрегване. Забелязва се нарастване на случаите на сексуално насилие над деца, като през 2017 г. са регистрирани 19%, а през 2018 г. – 21%. Увеличаване се наблюдава и в дела на сигналите, свързани с пренебрегване. При 12% за 2017 г., за 2018 г. данните сочат 18%. Психическото насилие бележи най-голям спад от 28% за 2017 г. до 19% за 2018 г.

Фигура 3. Сигнали според вида насилие

В настоящия анализ са включени и данни за разпределението на случаите на насилие, регистрирани от екипите, според мястото на извършване, извършителя и според пола и възрастта на децата жертви.

- ***Разпределение на жертвите на насилие по пол и възраст***

Разпределението на децата, жертви на насилие по пол и възраст (Фиг. 4) сочи, че най-често жертви на насилие стават децата между 12 и 16-годишна възраст, като по-често това са момичета, следвани от децата между 8 и 11 години, като по-често жертви са момчетата.

От получените данни, представени графично, е видно, че най-голям брой деца, жертви на насилие са във възрастовата граница от 12 до 16-годишна възраст. Наблюдава се постоянна тенденция на нарастване през годините. Данните за 2016 г. показват общ брой жертви на насилие между 12 и 16-годишна възраст 357 бр., за 2017 г. тази бройка е 533, а за 2018 г. – 588 бр. Разделението по пол показва, че момчетата по-често стават жертва на насилие – 413 бр., в сравнение с момчетата, които са 175 бр. В проценти през разглежданата година жертвите на насилие в тази възрастова граница са 70% при момчетата срещу 30% при момчетата. Тенденцията през последните три години показва нарастване, както следва: за 2016 г. брой на момичета, жертва на насилие е 200, за 2017 г. – 356 бр., а през 2018 г. е 413 бр. При момчетата – 157 бр. за 2016 г., 177 бр. за 2017 г. и 175 бр. за 2018 г.

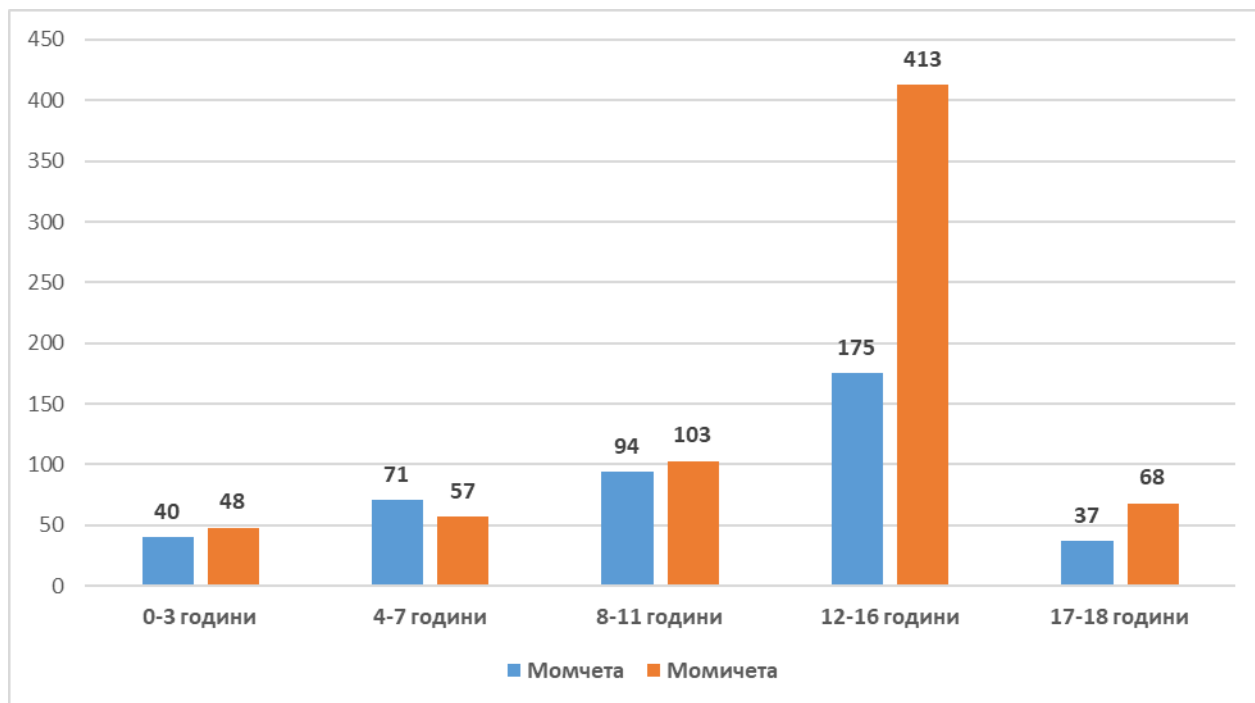
Във възрастовата група от 8 до 11 години през 2017 г. общият брой на децата жертви на насилие е 230, а за 2018 г. е 197 деца, като от тях съответно момчетата са 126 бр. за 2017 г. и 94

бр. за 2018 г., а момчетата са 104 бр. за 2017 г. и 103 бр. за 2018 г. Момчетата са 48%, а момичетата 52%.

Следващата група деца са тези между 4 и 7-годишна възраст, съответно 71 момчета и 57 момичета.

Най-нисък е дялът на децата жертви на насилие между 17 и 18-годишна възраст, а най-малка е разликата между засегнати момчета и момичета във възрастовата група до 3-годишна възраст.

Фигура 4. Брой на децата, жертви на насилие по пол и възрастови групи

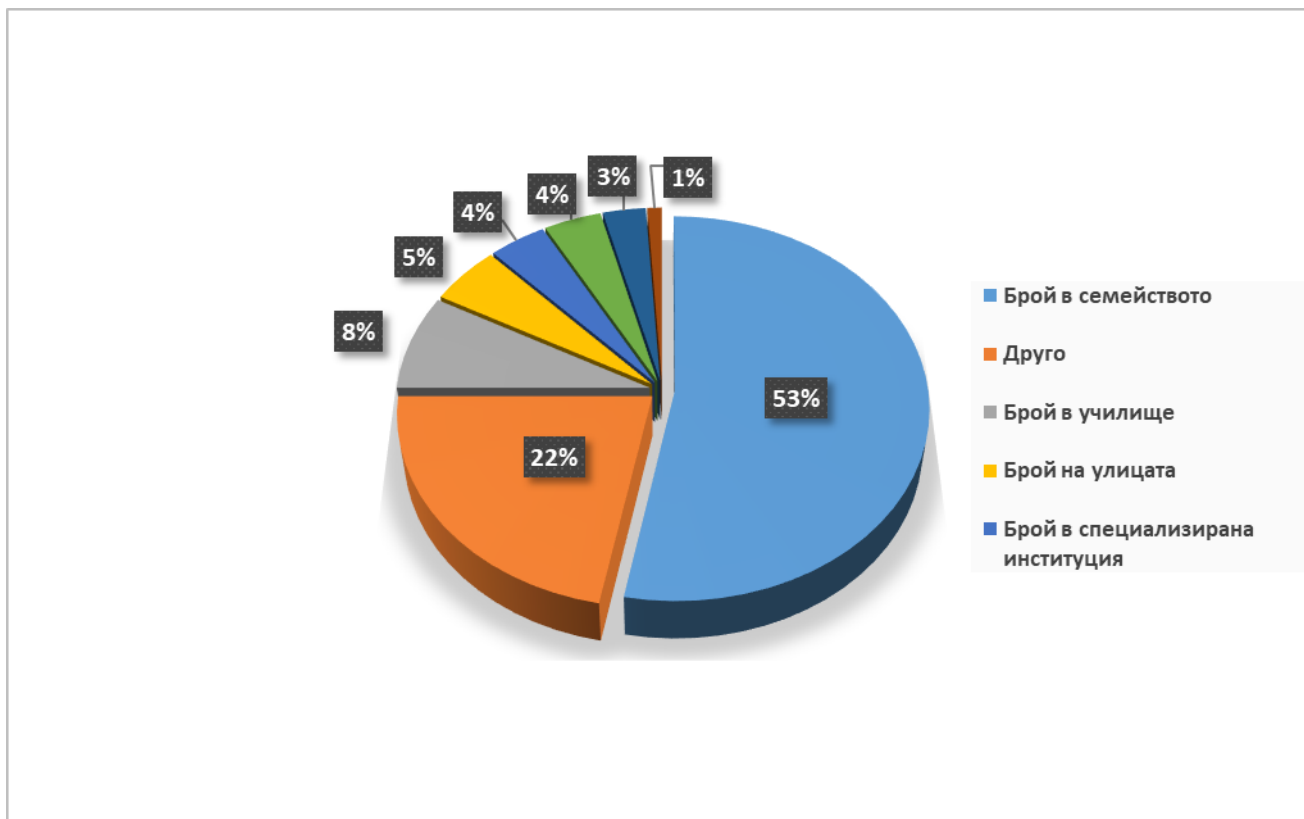
- **Случаите на насилие по място на извършването**

Разпределението на случаите спрямо мястото на извършване на насилие (Фиг. 5) сочи, че насилие спрямо децата най-често се извършва в семейството, като то заема дял от 53% (603 случая). През 2016 г. са отчетени 439 бр., а през 2017 г. – 573 случая на насилие в семейството, което показва тенденция за нарастване. Следват случаите на насилие в училището – 8% и 5% са случаите на насилие на улицата. Данните показват намаляване на процентните дялове, които за 2016 г. са 12% в училището и 9% на улицата.

Относително малко са случаите в приемно семейство – 14 броя (1%), за разлика от случаите в специализираните институции за деца, 4%.

Впечатление правят посочените проценти за „Друго“ – 251 броя, което не е обосновано в самите информационни карти и няма яснота какво влиза в критерия на структурите. Този показател също е нараснал, от 13% за 2017 г. на 22% за 2018 г. За съжаление, няма конкретика в тази графа и не може да се направи задълбочен анализ. Най-големия брой случаи, описани по този показател, са 68 за Пловдив и 36 за Благоевград, като екипите не са подали допълнителна информация какво друго, освен изброените места, се има предвид при определяне на броя случаи според мястото на извършване.

Фигура 5. Разпределение на случаите на насилие според мястото на извършване

- **Разпределение на случаите на насилие по извършител**

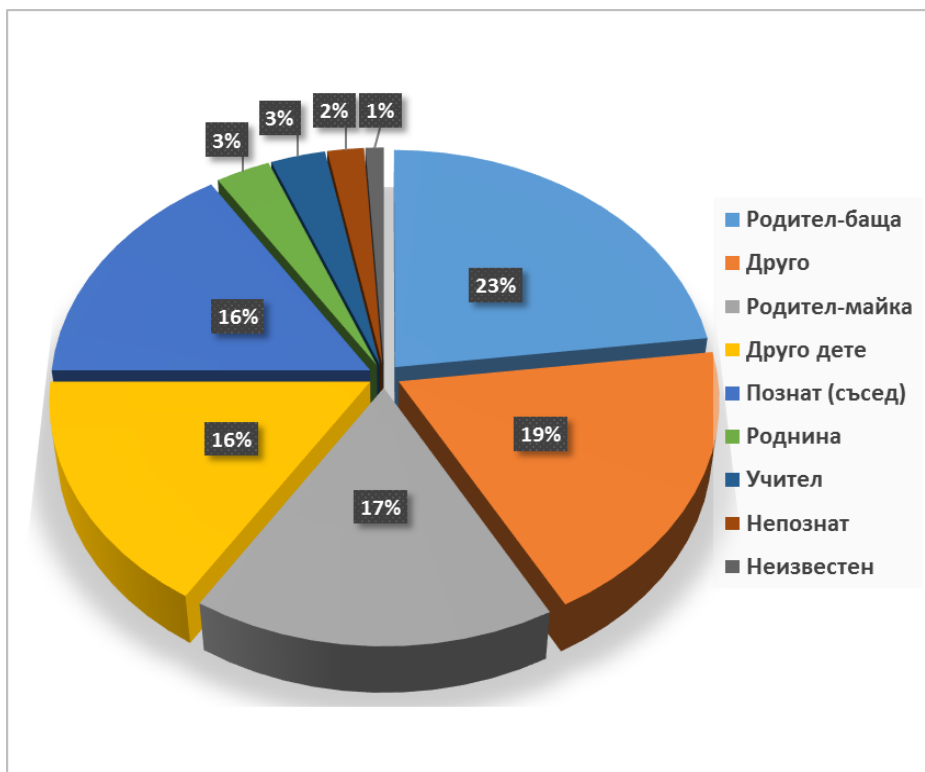
Разпределението на случаите на извършено насилие според извършителя ни дава възможност да ги анализираме според извършители от кръга на доверие на децата и извън него. Запазва се високият дял на случаите на насилие в семейството. Съгласно данните за 2018 г. най-голям дял на регистрирано насилие има от страна на бащата – 23%, което е с един процентен пункт повече от 2017 г. Следват случаите на извършено насилие от майката – 17%, и тези от „Познат (съсед)“ – 16%. Трябва да се отбележи, че в сравнение с 2016 и 2017 г. има известно намаляване при случаите на извършено насилие от майката, но въпреки това процентът е все още твърде висок и той влиза в общия процент за извършено насилие в семейството. За сравнение, през 2017 г. сигналите за извършено насилие от майката са били 24%.

Случаите за насилие от друго дете и тези от „Познат (съсед)“ запазват стойностите от предходната година (съответно по 16%). За сравнение, през 2016 г., процентния дял на извършено насилие от друго дете е 21%, което говори за намаляване на тези случаи през 2018 г. При извършено насилие от познат, се наблюдава обратното – при 8% за 2016 г., процентът за 2017 г. и 2018 г. е двойно по-голям.

Следва да се отбележи големият дял на критерия „Друго“, съответно 9,6% за 2016 г., 13% за 2017 г. и нарастване на 19% за 2018 г. В предоставената от задължително участващите структури информация не е посочено конкретно значение на този критерий, което не дава яснота за включените в него параметри и не позволява да се направи анализ.

Фигура 6. Разпределение на случаите на насилие според извършителя

Обезпокоителни са данните от последните години, че най-близкият кръг на детето е най-често отговорен за преживяното от него насилие. Според предоставената информация от РДСП на територията на страната, се запазва тенденцията най-често мястото на извършване на насилието да е в семейството и най-честите извършители да са родителите на детето. В мониторинговия доклад за 2017 г. се обръща внимание, че са необходими целенасочени действия за разпознаване на насилието, в различните му видове, както и за изпълнение на задължението за сигнализиране при случаи на насилие на съответните органи.

Следва да се отбележи недостатъчно активното привличане във всички срещи на МЕ на алтернативно представените в тях институции, определени в чл. 8 на Споразумението за КМ. Според обобщената информация от РДСП, през 2018 г. на срещите са участвали 1091 представители на алтернативните участници в екипите, като най-голям дял – 66% (724 бр.) са в графа „Други“ – психолог, МКБППМН, НПО, районен съдия и др. Участието на служители от образователните институции заема 19% и се наблюдава спад в сравнение с 2017 г., когато е било 22,3%. По отношение на личните лекари се наблюдава покачване, от 7,7% на 10%. Въпреки това констатираната тенденция в миналогодишния доклад по отношение на недостатъчно участие на представителите на здравните и образователните институции все още остава. Има минимално увеличение в сравнение с предходната година на областите в страната, в които в срещите са участвали представители на образователната система, но все още процентът е много нисък. Предвид обстоятелството, че децата прекарват голяма част от ежедневието си в училище и детска градина, до голяма степен се разчита именно на представителите на образователните институции да наблюдават тяхното поведение и да

разчитат скритите сигнали на насилие. Други такива представители са личните лекари на децата и други медицински специалисти, тъй като, както беше изложено по-горе в доклада, здравните представители, които могат лесно да разпознават формите на физическо и друго насилие над деца.

Съгласно представените данни, през 2018 г. МЕ са свиквани в извънработно време общо 19 пъти. Броят на срещите в почивните дни и празнични дни е доста нисък (съответно 3 и 2 пъти). При общ брой от 53 случая, изискващи кризисна интервенция, проведени са били 52 кризисни интервенции в 11 от областите на страната. Предвид вида и формата на информационната карта, чрез която се събират данните, не е предоставена информация за конкретни примери. По тази причина, за целите на анализа се представят данни само за броя на проведените кризисни интервенции.

Най-много кризисни интервенции (определени като такива) са проведени в област София-град – 19 бр., следват областите Кърджали – 13 бр. и Шумен – 8 бр. По-малко като брой са кризисните интервенции в Габрово – 3 бр., Благоевград и Варна по 2 бр. и Монтана, Плевен, Разград, Бургас и Перник по 1 бр., като в останалите области такива не са проведени. Професионалистите, които са взели участие при кризисните интервенции извън задължително представените, са предимно специалисти от неправителствени организации, психолози, общопрактикуващи лекари и социални работници. От подадената информация е видно, че екипите разчитат предимно на местния ресурс при възникване на необходимост от кризисна интервенция и срещат съдействие предимно от неправителствени организации, ръководещи услуги на съответната територия, както и на учебни и здравни заведения на местно ниво.

Изследването отчита намаляване на броя на случаите на насилие над деца, за които е сезирана Районната прокуратура, както и на броя на заведените дела. През 2017 г. Районната прокуратура е сезирана общо по 1565 случая, като по 138 от тях е заведено дело. По данни на РДСП, през 2018 г. Районната прокуратура е сезирана по общо 705 случая, по 192 от тях е образувано досъдебно производство, а по 73 е заведено дело. Констатира се голяма разлика между броя на случаите, по които е сезирана Прокуратурата и броя на заведените дела. Следва да се отбележи, че при анализа на информацията за взаимодействието с Районна прокуратура, предвид възможността за един и същи казус да са подадени документи от страна и на трите задължително представени институции, се отчита сбора от подадените данни.

II. ТРУДНОСТИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ПРИЛАГАНЕТО НА КООРДИНАЦИОННИЯ МЕХАНИЗЪМ

През годините продължават да се идентифицират трудности, свързани с материалното и техническото обезпечаване на работата на МЕ по места. Представителите на ОЗД, РУ на МВР и общинската администрация срещат затруднения от технически характер – не разполагат с автомобили, няма подходящи помещения за срещи на екипа, прекомерна служебна натовареност, липса на технически средства (ръкавици, дезинфектанти и др.), което не е предвидено като ресурс и възпрепятства работата на екипите. Има и пропуски в самите действия на екипите по време на кризисна ситуация, което се отразява на качеството на работа. Все още не е добре застъпена съвместната дейност с алтернативни специалисти, което намалява качеството и ефективността на функцията на екипите.

Според наличните данни за 2018 г., четири РДСП (София-град, Кюстендил, Пазарджик и Пловдив), една Областна администрация (Пловдив) и две ОД МВР (Пловдив и София-град) са дали индикации за трудности при взаимодействие с органите по закрила и в частност със социалната, здравната, образователната, МВР, съдебната системи при изпълнение на КМ.

Разминаването в данните отново сочи недобро взаимодействие вътре в екипите и все пак дава информация за констатирани пропуски, валидни за цялостната система за грижа за децата.

От посоченото в подадените данни от трите задължително представени структури става ясно, че най-големи затруднения екипите срещат при взаимодействието си с представителите на здравната система, следва образователната и правосъдната. Екипите споделят, че липсва съдействие от страна на детски психиатри и лични лекари, както и трудности при записване на деца от малцинствен произход при личен лекар. Друг проблем, който е идентифициран и в предишния мониторингов доклад е това, че личните лекари не се отзовават и често не присъстват в работата по случай. Проблемите при взаимодействие с образователната система са отбелязани като неяснота по отношение на сигнали постъпили от училище, в които не става ясно дали е работено по Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, както и не изпълнение от страна на служителите в образователните институции на задълженията по КМ.

В подадената информация, касаеща правосъдната система, е отбелязано, че въпреки участието на представител на Прокуратурата в екипното обсъждане, при необходимост от получаване на информация се изисква писмо, което забавя интервенцията.

Предвид липсата на отделен бюджет за МЕ по КМ, не се събират данни за финансирането – материалното и ресурсно обезпечаване на екипите, които продължават да разчитат на собствените си бюджет и наличности, а това от своя страна далеч не е достатъчно за извършването на качествена и ефективна работа, особено в кризисни ситуации. Това налага необходимост от преосмисляне на нормативната уредба в посока установяване на възможности за финансиране и статут на участниците в екипите.

Цитираните до тук проблеми далеч не могат да бъдат разрешени само от екипите на местно ниво. Необходимо е съдействие на регионално и национално ниво, а може би и някои законодателни инициативи, които да подпомогнат и обезпечат работата на екипите. Това, което обаче може да се направи на местно ниво, е да се подобри комуникацията вътре в екипите, да се разработят вътрешноекипни правила за: подаване, предоставяне на информация, обратна връзка за работата по случая, определяне на най-доброто налично място за провеждане на разговори с пострадалото дете и неговите родители, начините за транспортиране при необходимост спрямо наличния автомобилен парк на трите структури и други според конкретните ресурси.

Остава в сила констатираната при предходни аналитични материали във връзка с КМ липса на единно разбиране за прилагане на механизма и понятието „кризисна интервенция“. Все още битува разбиране, че кризисна ситуация е такава, която възниква извън установеното работно време или в почивни/празнични дни. Въпреки съществуващата процедура, описана в Приложение 2Б на Споразумението за сътрудничество за прилагане на КМ, и през 2018 г. продължава тенденцията за разминаване между задължително представените структури в подадените от тях данни, неразбиране на същността на проблема с детето и около него, реакцията и предприемането на мерки за закрила. Остава проблем и в разбирането кой и при какви обстоятелства има право и задължение да свиква срещи по КМ.

По отношение на ДАЗД, като институция, определена по КМ да организира кризисни интервенции, следва да се има предвид, че не е предвиден отделен финансов ресурс за осигуряването им, а се разчита на собствения бюджет.

Данните показват увеличение на добрите практики при взаимодействие с органите по закрила, в 5 области. За 2018 г. такива са посочили 14 области – Габрово, Пазарджик, Търговище, Силистра, Хасково, Ловеч, Пловдив, Стара Загора, София-област, София-град, Ямбол, Сливен, Перник и Видин, докато през 2017 г., едва 9 области споделят ползотворни взаимоотношения с други органи по закрила.

По данни от РДСП, добрите практики се изразяват главно в добро работно взаимодействие, готовност за подкрепа и съдействие, активно сътрудничество, съвместни работни срещи, екипност, добър обмен на информация предимно с ДАЗД, МВР, МОН, МЗ, МТСП и кмета на населеното място. Общо 6 области са посочили добри практики за сътрудничество с ДАЗД. Това са: Силистра, Хасково, Пловдив, Стара Загора, София-област и София-град. 12 области пък отчитат добро взаимодействие с МВР (Габрово, Пазарджик, Търговище, Хасково, Пловдив, Стара Загора, София-област, София-град, Ямбол, Сливен, Перник и Видин). Следват 6 области които отбелязват добра координация с МОН (Пазарджик, Хасково, Пловдив, София-област, София-град и Сливен). За МЗ общо 4 области отчитат ползотворно сътрудничество – Пазарджик, Пловдив, София-област и Сливен.

III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

На база на обработените данни и споделените трудности в работата на отговорните институции по Координационния механизъм, може да се изведе необходимост да се предприемат конкретни действия и мерки от страна на органите за закрила на детето, за повишаване на обществената информираност за случаите на насилие, за последиците от тях за децата, за различните способи за сигнализиране и последваща помощ и подкрепа.

Както и в предходните години, основен проблем в работата по Координационния механизъм остава недобрата комуникация между задължително представените структури и затруднението при свикването на екипа, както и недостатъчното включване на алтернативно представени участници спрямо конкретиката на всеки отделен случай.

Тези затруднения трябва да бъдат преодолени и чрез организиране на съвместни регионални срещи, дистанционни или присъствени съвместни обучения на екипите и с представители на всички участници в Координационния механизъм. Целта е свързана с разбиране и прилагане на основните ангажменти и дейности, подобряване на екипността и комуникацията в най-тесен кръг, за постигане на по-добра ефективност на екипите. Не на последно място това би подобрило значително изпълнението на местно ниво на предвиденото в Споразумението.

Във връзка с установяване на разминаване в подаваните данни от страна на регионалните дирекции за социално подпомагане, областните дирекции на МВР и областните управители, е необходимо да се установят причините за подаване на разнопосочна информация, дали се дължи на неправилно попълване на информационните карти, неподаване своевременно на информация от отговорните институции на местно ниво, неразбиране на понятия или различно тълкуване, или други.

Сравнително малкия брой на случаите на подадени сигнали от деца, може да е показателен за това, че децата не се чувстват достатъчно подкрепени, или не познават в достатъчна степен правата си и възможностите за закрила и за сигнализиране в случаите на насилие.

Въз основа на направения анализ, биха могли да бъдат направени следните препоръки за подобряване ефективността на Координационния механизъм:

- **Препоръка 1:** Да се разработят и приемат общи правила за работа съгласно чл. 11 от Споразумението за Координационния механизъм, които да регламентират оперативните въпроси по осъществяване на дейностите от представителите на органите за закрила на детето на местно ниво, като оперативното ръководството на работата на мултидисциплинарните екипи се възложи на началника на Отдел „Закрила на детето“;

- **Препоръка 2:** Да се осигурят необходимите финансови, технически и човешки ресурси за ефективната работа на мултидисциплинарните екипи на местно ниво по прилагане на Координационния механизъм, като се усъвършенства нормативната уредба в посока установяване на възможности за финансиране и статут на участниците в екипите;
- **Препоръка 3:** Да се популяризира на областно и общинско ниво дейността на мултидисциплинарните екипи по прилагане на Координационния механизъм с цел повишаване на чувствителността в общественото пространство към темата за насилието над деца с оглед неговата превенция и необходимостта от намеса от страна на граждани и професионалисти в ситуация на регистрирано насилие;
- **Препоръка 4:** Да се провеждат регулярни работни срещи за обмяна на информация помежду си, включително и при актуализиране на състава на участниците в екипите; различни форми на обучения; практически семинари и други, за развитие на капацитета на мултидисциплинарните екипи по прилагане на Координационния механизъм и подобряване на взаимодействието между институциите;
- **Препоръка 5:** Да се осигурят необходимите финансови ресурси за изпълнение задълженията на Държавна агенция за закрила на детето за финансово обезпечаване работата на групата за кризисна интервенция;
- **Препоръка 6:** Да се осигурят тесни специалисти (например, психолог, детски психиатър) за възможно най-голям обхват от територията на страната, с оглед подобряване ефективността на работата на мултидисциплинарните екипи по прилагане на Координационния механизъм при специфични и тежки казуси;
- **Препоръка 7:** С цел превенция на насилието над деца, в образователните институции от системата на средното образование, да се подкрепят екипите на професионалистите с психолози и социални педагози, които да улеснят връзката с останалите институции в системата за закрила на детето и да осигурят подкрепа на детето и на неговото семейство.
- **Препоръка 8:** С цел превенция и повишаване на информираността на професионалистите и на родителите, да се разработи практически документ, под ръководството на Държавната агенция за закрила на детето, който да съдържа на едно място отговорностите и задълженията на всички заинтересовани страни, за реакция и координация за закрила на дете в риск.

Предвид действащото и към настоящия момент *Споразумение за сътрудничество и координиране на работата на териториалните структури на органите за закрила на детето при случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и при кризисна интервенция*, установените практики по прилагането на Координационния механизъм, както и взимайки предвид приетите промени през 2019 г. в Закона за закрила на детето, в сила от 01.01.2020 г., свързани с правната регламентация на Координационния механизъм при насилие, Държавната агенция за закрила на детето, изразява готовност за координиране на отговорните институции, с цел предприемане на последващи действия за по-ефективното му прилагане и мониториране.

Списък на използвани съкращения

АСП	Агенция за социално подпомагане
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ДДЛРГ	Дом за деца, лишени от родителска грижа (и мн. ч.; също и при други съкращения)
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ЗЗДет.	Закон за закрила на детето
КМ	Координационен механизъм
МВнР	Министерство на външните работи
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЕ	Мултидисциплинарен екип
МЗ	Министерство на здравеопазването
МКБППМН	Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните
МОН	Министерство на образованието и науката
МП	Министерство на правосъдието
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
ОА	Областна администрация
ОД МВР	Областна дирекция на МВР
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РУ МВР	Районно управление на МВР
